

Марися Нікітюк БЕЗОДНЯ

Маша й шафа

Маші було не так багато років, коли вперше з шафи виліз рукав маминої сукні й, змакаючись на подобу скривленого рота, спитав: «Як справи, дитино?» Маша закричала, впала зі стільця і побігла, репетуючи й панічно розмахуючи руками. В самих трусах, дівчинка з гострим чубом, що так і норовив виколоти дитині очі, стрибнула в обійми крісла. Крісло вирвало з поролоном свої бильця-кleshні й, надійно обійнявши, сховало Машу в абстракціоністський візерунок декору ранніх дев'яностих, сховало від сукні без голови, шиї, рук і ніг, що розгулювала по квартирі в маминих туфлях. Сукня зазірала до кімнат і по-хазайськи промовляла: «Я вдома!» Потім, для відводу очей, знімала туфлі й клала на стіл перед телевизором браслет зі штучних перлів. Але крісло й маленька Маша — вони знали й бачили, їх не надуриш — все то сукня із шафи. Маша тихенько задихалася під важкою оббивкою крісла в білому ворсі котячого хутра, але виду не подавала, притулялась до спинки, була спокійною, дихала ротом, пускала слину.

Коли ж прийшли мама й тато, Маша не зрушила, тихцем сиділа в кріслі. Мама плакала на дивані, а тато кружляв по квартирі. Раптом він відчинив шафу й заволав: «Ану вийдь!» І тут Маша злякалася: хто вийде, чому вийде, хто там сидить у шафі в подобі дівчинки з великими зачими вухами? Хто?! І крісло, відчувши її страх, підштовхнуло Машу так, що вона вистригнула до центру кімнати й закричала: «Я тут! Тут! А в шафі — то не я!» І тільки дві пари злих людських очей, спраглих помсти, зиркнули в бік дитини. І сам Бог знає, ще скільки очей, що не належали жодному з відомих живих створінь, підняли повіки, порозлуплювали свої паучачі зіньки, що той розсипаний бісер з кутів під стелею; і потекла слина по стінах, а казали згодом, що затопили сусіди.

До самого ранку Маша плакала й вибачалась. Її залишили в кімнаті саму без світла — тато викрутив усі лампи з-під плафона. А мама розсунула на вікнах важкі штори, щоб недобрый місяць цілу ніч світив дівчинці в очі.

Маша лежала в кутку під стіною на ліжку, скрутившись, як кицька, й обіймала єдиного друга — плюшевого ведмедя Ваню. З-під дивана потяглися чорні руки, схожі на дерева, потому шугнули під стелю і, як загіпнотизовані анаконди, зависли в повітрі. Згори, в кожнім кутку числом по чотири, порозлуплювали свої очі незане хто — червоні паучачі намистинки нахабно скліпували одночасно з усіх кутків і всміхалися. У вікна зазірав срібний лупатий місяць — одноокий яйцеголовий велет, що гострими зубами пережовував маленьких діточок, яких діставав із-за незакритих фіранок. Його око-прожектор білим холодним світлом обстежувало кімнату; і тільки бравий Ваня обіймав Машу й ховав її в кутку на ліжку, затуляючи від голодного велета спиную.

Тремтячи від страху й змочуючи ведмежий плюш сльозами, Маша почула, як зі скрипом прочинилась шафа. Звідти на підлогу зістрибнув хтось невеличкий і потупотів до неї. Цей хтось усівся на ліжку й сказав: «Мене можеш не бояться».

Маша розплющила очі широко-широко, смарагдові від сліз, — із них без упину викочувались велетенські краплі. Ваня обіймав її шосили, він боявся розвернутись. Дівчинка визирнула з-за його плеча. На ліжку, в срібному сайві ока яйцеголового людожера-велета, сиділо маленьке помаранчеве платтячко. «Не бійся їх, зі мною тобі нічого бояться», — з відсутньої голови платтячка долинав дитячий дзвінкий сміх. «А ти хто?» — спитала Маша, витираючи об Ваню набряклий від слизу ніс. «Я? Я живу в шафі. А ти, мабуть, маленька Маша? Наші всі тебе знають». «Мене?» — спитала дівчинка і вивільнилася від обіймів мокрого й солоного ведмедя. «Так, тебе. Я буду дуже щаслива, якщо ти пограєш зі мною. Пограйся зі мною», — й платтячко знову розійшлося по кімнаті дитячим сміхом. «А в що ми будемо гратися?» — спитала Маша й сіла навпроти платтячка, котре без рук, без шиї, без голови й без ніг.

Платтячко дістало з кишені круглі фішки: золоті й срібні з фольги від шоколадок, рубінові з фантиків від смоктульок, смарагдові з листя, були навіть хутрянні зі шкіри подертих котів. Воно розсипало на ліжку чарівні фішки й промовило: «Будемо гратися в Ю-Зе-Фа». «Ю-Зе-Фа? — повторила Маша, зосереджено розглядаючи фішки. — Я ніколи не грала в Ю-Зе-Фа...» «Це просто, — засміялось платтячко, — береш одну фішку, яка водить, інші кладеш на ліжку картинками донизу й з усієї сили кидаєш фішкою, що водить, по інших фішках. Якщо фішки перевернулися — вони твої. У кого буде більше фішок, той і виграє».

Маша спробувала на зуб хутряну фішку й відразу пожалкувала — рот набився котячою мерлятиною, між зубів позастрягав ворс. Маша заходилася чхати. Велет-циклоп знадвору здригався щоразу, як дівчинка чхала; замість «будь здорова» він белькотів оспалими губами щось на шгталт «абурамбурам, абурамбурам». Маша припинила чхати й, зиркаючи у вікно на велета, спитала: «А він?» «Він? — озирнулося платтячко для кращої певності. — Він подивиться. Це Абурамбурам. Він уміє казати лишень своє ім'я, тому каже тільки його — і коли хтось чхає, і коли приходить час комусь помирати». Маша пильно поглянула у срібне щербате око Абурамбурама й повторила самими губами: «Абурамбурам». Велет розтікся у слинявій усмішці; з його рота до самої землі, аж шість поверхів униз, вивалився пухирчатий рожевий язик, а око, здалося, засвітило яскравіше. «Коли діти вмирають, він приходить по них. Якщо дитинка там, наприклад, не мила руки й тягла до рота все, що не трапиться, й захворіла на дифтерію, Абурамбурам робить її смерть легшою. Йому страшенно шкода діток, які так ніколи й не доживають до того, щоб стати дорослими. Знаєш, вони синіють і кличуть маму з татом, але кризь стиснуте горло долинають тільки хрипи. Тоді Абурамбурам зазирає у вікно до дитини й каже: «Абурамбурам». Дитя повторює за ним «Абурамбурам» і тієї ж секунди вмирає й більше не мучиться. «Абурамбурам-Абурамбурам», — скажеш ти, коли захочеш померти».

Маша витягла з рота пальця й задумалася над шойно скуштуваними фішками. Щоб якось виправити ситуацію, принаймні з дифтерією, вона відвернулася й долонями протерла язика. Чисто, тепер мало бути чисто. «А якщо я просто захочу до нього звернутися, то й тоді я помру?» — «Ні, лиш коли захочеш померти насправді. Давай грати? Я перша».

«Ю-Зе-Фа!»

Платтячко й Маша стали дружити. Взимку воно вилазило з шафи в теплій кофтині та в шарфі, весною в гумових чоботях, улітку в коротеньких шкарпетках із мереживом.

На осінь Маша підросла й пішла до школи. В кутку її кімнати вже валявся ранець, а на стільці охайно висіла шкільна форма. Та хоч би скільки розповідала Маша про велета-циклопа Абурамбурама, що світить їй у вікно одним срібним оком, і про платтячко, що грає з нею в «Ю-Зе-Фа», діти не вірили їй, діти піднімали її на сміх. І вона, міркуючи про те, що з ними не так, заїдозрила — щось не так насправді з нею самою.

Сніг вкривав тонким подірваним шаром сіру плитку в шкільному дворі. Так, ніби хтось був ніс вапно через увесь двір по діагоналі й зронив те вапно скупими лишайними острівцями.

Дівчатка поприносили до школи своїх ляльок і показували одна одній, і розмовляли за них писклявими голосами. Дехто при тому намагався не ворухити губами, у когось навіть виходило, й тоді це робили повально всі. Хтось промовляв за собою білуву ляльку в рукавичку, хтось відвертався й розкидав слова в неправильному порядку. Загалом виходило так, що милі дівчатка кривили нижню губу й пропускали крізь неї потрібні слова, що начебто мали належати ляльці. А Маша не взяла з собою свого найкращого друга Ваню, бо він був велетенський. І платтячко не прийшло, сказало, залазячи до шафи: «Ні, нізачо у світі, і навіть не проси». Та й все по тому. Тож Маша в компанії супилася з-під лоба й просила дати подивитися їй ляльку, бодай чийсь. Але дівчатка й не збиралися їй давати нічого такого. Тоді Маша спробувала забрати ляльку в одній дівчинки; коли ж та міцно вчепилася іграшки в ноги, Маша вкусила її за рукав дутого зеленого пуховика. На дівчачий крик прибігли й учителька, й хлопчики. «Тепер вона захворіє на сказ», — казали діти, турбуючись про дівчинку в зеленому пуховику, й повторювали, що в Маші проблеми з головою.

Того дня Маша прийшла додому зарюмсана. Мама спитала: «Чому ти плачеш?» Коли ж Маші не вдалося пояснити, що плаче вона, бо покусала дівчинку, бо та не дала їй ляльку, бо вона не взяла своєї ляльки, бо такої в неї ніколи й не було, а гралася вона з підручними предметами, а наявність платтячка, що вилізти з шафи й грається з нею, всі доколя ставлять під сумнів... — от коли все це пояснити Маші не вдалося, мама стала кричати на неї й підсумувала логічним у таких розмовах «сама винна». Маша зачинилася у своїй кімнаті й заплакала ще дужче. Хоча їй просто йти ось так і плакати й у кімнаті зачинатися ніхто й не дозволяв.

«Я не буду з тобою гратися», — сказала Маша, не встаючи з ліжка й не висовуючи з-під ковдри важкої напаканної голови, коли платтячко заговорило до неї крізь темряву. «Чому?» — поцікавилось воно. «Бо ти несправжнє. Я вигадала тебе, бо в мене проблеми з головою!» — Маша кричала з-під ковдри важкими незрушними словами. «Хто тобі таке сказав?» — занепокоїлось платтячко. «Не важливо хто, бо це правда!» — Маша влучно підвелася, зірвавши з себе ковдру. «Ні, це неправда. Я твій друг, і Ваня теж. Це не означає, що в тебе не може бути інших друзів, але й ми тебе любимо».

Маша зістрибнула з ліжка й накинута на Ваню, що валявся в пілу на підлозі в засохлій калюжці котячої сечі. Маша біла його ногами, рвала, рикала, кусала; вона відгризла від нього шматок тканини, потім ще і ще, і все відгризене спльовувала на ліжку. З Вані посипався сивий рипучий синтепон, і водночас зі стелі повалили лататі шматки такого ж синтепону, встеляючи кімнату ідокою ватуо. За вікном із сірих важких хмар, що лежали безсвісно низько, на самих лишень верхівках шістнадцятиповерхових будинків, пішов беззвучний рясний сніг. Стіна снігу без найменшого шереху вкрила завіконня і все місто. Абурамбурам дивився у вікно й бачив, що творить маленька Маша. Він потупив сумний погляд, схрестив руки-дерева на грудях і вмер поряд із будинком.

Платтячко зістрибнуло з ліжка, послизнулося на синтепоні й, похнюпившись відсутньою головою, почимчикувало крізь сиву вату до шафи. Синтепон усе падав, а Маша доривала залишки Вані й, дивлячись у згасле вікно, кричала, що аж лопались капіляри в носі і цівкою в рота стікала темна кров: «Абурамбурам! Абурамбурам! Абурамбурам!».

Але велет уже вкрився інесем, його самотне око затягнулося холодними зимовими хмарами. Платтячко підійшло до шафи, прочинило її і, перш ніж зникнути поміж інших речей, сумно похиталося, а потім застрибнуло всередину. Двері шафи зачинились. А Маша лишилася з огризком стрічки, зав'язаної колись на шії у Вані бантиком.

І зовсім тихо стало в кімнаті, лиш гуло приземисте небо й падав пригоршнями сніг за вікном. Маша з вогкими очима побрела крізь замети синтепону до шафи. Що ближче шафа, то важче було йти. Сніг вкривав з головою мертвого Абурамбурама знадвору, а в Машиній кімнаті синтепон продовжував сочитися зі стелі, звисати мертвою солодкою ватуо. Коли Маша дісталася шафи, синтепону вже намело по пояс. Вона, долаючи опір, прочинила двері, та за ними лишень зяяла темрява й мертві суknі бездушно висіли на плечиках. «Ти де?» — проказала Маша всередину шафи. «Де ти?!» — дівчинка розпачливо перебирала подоли одягу, але там ніде не було помаранчевого платтячка. Маша стисла в руці стрічку, все що лишилося від Вані, й прошепотіла: «Пробачте». Вона сіла в шафі й зачинила за собою двері.

Потому маленька Маша ще довго, щойно прийшовши додому, кидала речі в коридорі, мила руки з велетенським милом, що випало з долонь, оббиваючись по краях, і, перш ніж сісти за стіл, шастала до своєї кімнати й обережно підкрадалася до шафи. Вона то повільно, ледь чутно прочиняла дверцята, то різко виривала їх із корінням, аж залізні гвинтики вилітали із завіс до центру кімнати. Та хоч би що робила Маша, в шафі панувала тиша: суknі все так само бездушно висіли — вони висіли ні про що, це були єдині речі в домі, чие висіння не мало жодного метафоричного чи трансцендентного сенсу. Щоб вони поменше відволікали око своїм висінням, їх навіть зачиняли до дерев'яної коробки.

Маша виросла, змінилася і все забула, але звичка сидіти в шафі в неї лишилась. Коли їй було страшно чи дуже добре, чи вона прагла тиші, чи хотіла темноти, вона прослизала тихенько до шафи. За шафою ходили постарілі батьки, їхні друзі, Машині друзі, друзі всіх друзів, лікарі, кравці, продюсери, шпінці, солдати, а Маша тихенько сиділа собі в шафі й давила свої дурнуваті посмішки, вдихаючи чорну темряву. Особливо ж вона любила шафи в гостях. Нові шафи пахли покalicненим деревом, свіжими ранами меблів. Маша тихцем залазила до чужої шафи з ногами, повністю залезала всередину й сиділа там хвилині десять-п'ятнадцять, доки господар чи господиня дому не помічали, що її ніде нема. «Ти де?» — гукали вони по квартирі, губилися в трьох кімнатах, та між білих стін маленької дорослої дівчинки не було видно. А Маша тим часом сиділа тихенько в шафі й усміхалася, потім знаходила момент і так само тихо вислизала з шафи на канапу, що тулилася до журнального столика за чашками чаю й бісквітом. Господар квартири повертався після чергового безрезультатного обходу помешкання й знаходив, як нічого й не трапилось, Машу, що сиділа за столиком, підбгавши під себе ноги, з величезним шматком бісквіта за щокою. «Де ти була?» — питали її. Вона намагалася відповісти й прожувати бісквіт одночасно, потім посміхалася, тягнула паву, показувала пальцями й руками, що розкаже, щойно дожус-і-проковтне, і з'їжджала з теми за три-чотири хвилини.

В чужих шафах ховалася щось невідоме, небачене. За ті десять-п'ятнадцять хвилин, що Маша проводила в шафах, вона встигала роздивитися фасони подолів суконь, основні кольори гардероба, вдихнути по діафрагму й видихнути назад кисло-терпкий запах поту, змішаного з парфумами. Ніде не було так багато «людей», як у їхніх шафах. Там валилися білі ліфчики з поролоню, що займав собою не лише весь простір ліфчика, а й грудей, лежали старі безулітні іграшки, заничковані розталі цукерки, а використані презервативи в прозорих пакетиках стирчали з найпотемніших куточків шаф — звідти пахло кислим молоком і геноцидом. У шафах, куди похашцем закидалося все підряд перед спонтанним приходом гостей, лежали нутрощі їхніх господарів і стояла незвична, об'ємна тиша, як у костюмерню цехові театру під час вистави — шум, актори, життя були далеко, а тут панувала їхня потаємна присутність.

Маша приглядалася до дорослих і ніяк не могла второпати, що з ними не так. Тепер вона й сама стала дорослою, і їй треба було триматись, як вони, виглядати, як вони, й чинити, як вони. Тож коли її начальник, одружений славний хлопчина, добрий до всіх чужих та безжалний до рідних і друзів, що, він певен, мовчатимуть і терпітимуть, запросив Машу в подорож до Шарм-ель-Шейха, вона відмовилася. Коли ж він, добрий та ніжний, з фотом дружини й дітей у машині, запросив Машу поїхати до Анкари, вона погодилася, бо втретє міг і не запросити, раптом що.

Маша сиділа у своїй шафі, тримала чорну вечірню сукню за рукав, наче за руку когось рідного, хто підтримає якщо не добрим словом, то хоча б недобрим словом важкої хвилини. Вона сподівалася на чудо: сукня підніме рукав і погладить ним Машу по голові, погладить за шерстю й проти, погладить ніжно й обережно, а потім обніме і все пробачить. Але рукав провислим удавом просто спадав з вішака.

Маша не знала, що їй робити, тож коли начальник запросив її прийти в гості, вона взяла й прийшла. Спершу приходила вдень, поки не було ні дітей, ні дружини, щоб перевірити пружність дивана, стійкість підвіконь і витривалість кухонного столу, а потім увечері, щоб мирно й радісно сидіти за тим самим напрочуд тривким кухонним столом, їсти заварні тістечка й потягувати в'язкий чай та переважну частину часу мовчати, дивитися на білявих хлопчика й старшу дівчинку й думати, а де ж у них тут шафа?

Щойно не в міру впевнена в собі, як і у своїх підозрах, дружина відвернулася, а потім і взагалі виїшла до ванної кімнати, щоб розмазати собі туш на обличчі аж обома руками, а начальник, непроникний і веселий, що отримував усі радощі простого життя в один день, загруз в перипетіях свого телефону, Маша встала й тихенько прокралася до спальні. І хоч світло було вимкнене, вона знала, куди йти.

Маша самовдоволено усміхалася собі, сидючи в їхній шафі, вдихала запах килимка для йоги й заблукалої шкарпетки, тишилася власним статусом шафового інкогніто, аж раптом двері прочинилися і з темряви донісся тонкий голосок: «Що ти тут робиш?» Маленька дівчинка стояла по той бік дверцят, у цілковитій темноті, срібними півмісяцями зблискувала темрява в її очах. «Я покличу тата, якщо не скажеш, що ти тут робиш!» — пригрозила дівчинка й полізла в шафу до Маші. «Залазь швидше, а то нас помитять злий велет Абурамбуром і повириває нам руки, й пообгризає кістки, як так, що будемо ходити безруки», — навзаєм настрахала Маша. Щойно дверцята шафи за дівчинкою зачинилися, двері до кімнати розчахнулися, і начальник став пильно вслухатися в тишу і вдивлятися в морок. За вікном виїшов з-за хмар місяць, стоюки вогні сусідньої багатоповерхівки кліпали лупатими очима, змінюючи вираз обличчя будинку раз по раз. Чоловік постояв і повслухався у простір. У шафі дівчинка не бачила Маші, а Маша не бачила дівчинки. Коли чоловік виїшов, він був спокійний: у темряві нікого не було — ні Маші, ні його дочки, ні чорної кішки, яка, між іншим, лежала посеред кімнати, випроставши своє довге тіло звідси й досюди, і ритмічно видихала повітря.

— То що ти тут робиш? — прошепотіла дівчинка, вступаючи у змову з дорослою тьотью, яка з незрозумілих для дитини причин сиділа в її, дитини, шафі.

— Сиджу тут, — відповіла Маша, розуміючи, що все нею сказане може бути використане проти неї.

— Ти ховаєшся від когось? Від Абурамбурама? — дівчинка не на жарт перейнялася почутим. З її власних спостережень, дорослі тьоти й дяді не сидять по шафах, а сидять по кухнях, п'ють алкоголь, курять сигарети й одне на одного жаліються. А отже, з цією явно й серйозно щось не так.

— Ні, Абурамбурам помер, як і Ваня... Нікого нема... — Маша потривожила старі спогади.

— Тобто нікого нема? — перепитала дитина.

— Ну, типу, все минає. І все має свою пору року, і свій час, і своє завершення... Ти, мабуть, не розумієш мене? — спитала Маша і скорчила пафосну гримасу.

— Ні. Але якщо ти ховаєшся від Абурамбурама, який сидить там, за вікном, то не бійся його, зі мною тобі нічого боятися.

Маша замислилася над словами дитини й загострила вухка, перевіривши їх до режиму підвищеної уваги та концентрації. Хоч вона й не могла розгледіти, але непомилне просторове відчуття підказувало, що дівчинка складається лише з тулуба, збитої плоті й крові та лімфи, а на місці відсутньої голови висить у повітрі розлога усмішка.

— Хочеш, зіграємо в гру? — спитала дівчинка.

— Можна, — проковтнувши слину, обережно відповіла Маша. Вона запустила руку до кишені, дістала звідтіля жменю коштовних фішок і поклала їх по центру, між собою й дитиною. На Машиних липких від поту руках лишилося просмерdle котяче хуτρο. Безтілеса ж дитяча усмішка застигла на місці, де мала б бути голова, й займайоріла від краю до краю. Маша теж розпливлася в перламутровій усмішці.

Й обидві ці усмішки проковтнула темрява шафи. Дівчинка й Маша запустили кудись в непроглядну ніч по фішці й пошенки викрикнули в один голос: «Ю-Зе-Фа!».

Нічний рибалка

Була ніч, стояв непроглядний червень, з країв якого забута давнина суворого Кривого Рогу передавала мені привіт руками якоїсь козявки, що калатала у дзвінок про початок вересня. Літо раніше було безконечним, у нього вмщалося півжиття і три блоки жуйок «Педро», а найстрашніше, що тебе чекало в кінці — це перше вересня. Тепер літо вмщало всього-на-всього три будівельні об'єкти і три блоки «Мальборо голд», ну і в кінці — безконечне неподільне ні на фазі, ні навіть на пори року Все. Тягуче тривале вічне Все із вжареним під зад страхом, що все це колись закінчиться таки нічим — ані тобі безсмертя, ані нанороботів, ані навіть вина. Тож життя було схоже на перманентну внутрішню обломовщину, що перемежувалася періодами екзистенційної сверблячки в амфігаміновому угарі. Треба було бігти — і я біг.

Тоді я працював на оздобленні будинків і покидав об'єкти останнім, вже коли господарі міцно вросли у свої нові дивани в своїх нових стінах нових будинків.

Валера був хорошим пацаном, середнім водієм і зовсім так собі депутатом. Тобто, як водиться, він спершу був посереднім водієм, а потім тхозна як став так собі депутатом, але був хорошим пацаном. Він, у принципі, знав майже все, що треба знати хорошій людині тут: як кришувати бізнес, що треба допомагати друзям і родині, як місяцями не з'являтися на робочому місці, тобто у Верховній Раді, і як нікому не перейти дороги. Тож Валера був хорошим пацаном. На початку червня під мою руку потрапило два його об'єкти — однакові будинки з ділянками під басейн, які, як виявилось, треба було зробити різними. Валері так сподобався план розробленого для нього студентом КБІ проекту будинку, що він тільки по факту зрозумів — дві абсолютно однакові будівлі на різних кінцях села ох аж як паляться. Хоча у Валери все було офіційно: офіційна дружина, офіційна коханка й офіційна робота, на яку він втікав, аби лише не чути претензій двох попередніх офіційних.

Валера міг годинами тинятися мармуровими коридорами Верховної Ради, ностальгічно роздивляючись у себе під ногами зелені килимки з характерним плетеним орнаментом обабіч. Як доріжки у фастівському дитинстві самого Валери, як доріжки в квартирі у мосму далекому Кривому Розі, як доріжки по всій радянській Україні, на які, за легендами, при фразі одного невідомого алкоголіка своєму синові «йди попісйй на дорожку», хлопчик взяв та й попісйв. Я думаю, Валера не міг не хотіти насяяти бодай на одну з тих доріжок у Раді бодай один раз.

«Вони самі винуваті, там крісла незручні. Ну, я здоровий мужик, мало того, що в піджак слі влажу, так потім ше впаяйя в цю мензурку. І всі по боках зирять на тебе свої баньки. Я такої близості з мужиками іншими, бля, не люблю», — частенько нарікав на інтимність умов у самій сесійній залі Валера, сидючи за склянкою самогону. Тому й не любив він бувати на роботі, а тікав від сімейних проблем то в лазні, то в кулуари Ради мацати руками холодний мармур, топтати ногами зеленій кашемір доріжок.

Червень підтискав, що сім днів ставав коротшим рівно на один тиждень. Із собою початок літа приніс вітри, на будівництві обох об'єктів стояли стовпи пилу. Під Києвом організувалася наша власна Арізона з грубими висохлими алкашами-будівничими, з голими торсами й зав'язаними в чотирьох кінцях вузликом футболками, які заміняли їм панамки. Ми домовилися із Зоєю Леонідівною, офіційною дружиною, що дім

буде білим із блакитним дахом і бордовими воротами. А результат із Наташею, офіційною коханкою, що її дім буде жовтим із багряним дахом і блакитними воротами. В Результі дім Зої Леонідівни у нас вищийшом багряним із жовтим дахом і блакитними воротами, а Наташин дім — блакитним із бордовим дахом і білими воротами. І коли я за черговий, витеклий, як пісок крізь пальці, тиждень приїхав обставляти будинки разом з Валерою, що той не гребував ані вантажити разом з усіма, ані пити за бригаду будівничих, ми знайшли двох жінок в екстазі істерії.

Роботу дивились на нас посовілими очима — на риб'ячому оці в серпанку безконежного алкотюману — і знизували плечима, мовляв, а що — гарно фарба лягла. Валера тримався за голову й казав, протягуючи серединне («і»: «Ну пі-і-і-і-і-здесь»), Зоя зверхньо терла собі скроні, Наташа закочувала очі й погрожувала мені фізичною розправою, підкріплюючи її класикою: «Я знаю, де ти живеш». Ставало якось невідворотно зрозуміло, що будинки доведеться перефарбовувати.

Між собою Зоя і Наташа не спілкувались, але точно знали, що у кого з'явилось нового. Нова сукня в Зої — і Наташа вже вносила мозок Валері, нова машина в Наташі — і вдома на Валеру чекав холодний, повний презирства і верхності, погляд, помножений на відсутність вечери-сніданку-обіду, аж до появи обнови на колесах у законної офіційної дружини. Зою цікавила справедливість, Наташу розривали чорти й капризи. Але, в принципі, «все всіх влаштовувало». Та фраза, якою супроводжуються будь-які невірогідні побутові інтриги-скандали-розслідування наших широт. Чомусь усіх тут влаштовують напівміри, напівжиття і напівбозна-що, тільки не любов. Досі для мене лишається питанням, що ж влаштовувало Валеру? Може, десь так він уявляв собі життя успішної людини й тікав від однієї успішності в іншу, ще успішнішу успішність, про яку не соромно розповісти в кулуарах, але від якої чомусь не теплішає.

Моє життя теж штурмило, дружина часто їздила надовго за кордон, я пропадав на роботі, а в моменти, коли ми об'єс перебували вдома, на нас спускалось німе запитання: «І що далі?» Ідеали юності, пам'ять про безмежну закоханість — усе це не так далеко пішло, стояло десь за порогом нашого дому й махало нам білою хустинкою, навіювало образи незабудок, що квітнуть раз по раз, через рік. Мало бути б і тут щось таке, що оживає, якщо не через рік, то хоча б ще хоч коли-небудь.

Уже під пильним моїм наглядом будинки були перефарбовані в оригінал обраних кольорів. Сусіди потроху висаджувалися з того факту, що вони потрапили до щільних лещат двох збентежених своїм статусом самок, які, так чи інакше, ділили цілого народного депутата, а по суті — якусь частину статків цілої країни, між собою. Ревно ділили, пильнуючи, аби статки від Валериного дикого капіталізму ділилися рівно-на-рівно, за найкращими мріями Маркса й Енгельса, яких теперішнє покоління дітей вважає однією людиною. Рівно одним Марксом, якого звали Енгельс і який написав рівно один том червоної книжки «Капітал». Загалом, куди котиться цей світ, я вже знав — у безпросвітнє й безсмакове, як трава на висохлому полі, Все. І все це, як відомо, минає. Ми заносили меблі, Валера скинув піджака, відправляючи його різким чоловічим рухом, що демонструє зневагу до світу матеріального, у свій доволі таку матеріальний «лексус», і побіг з нами розвантажувати меблі для Зої. Все ж такі ієрархія, порядок, статус — Зоя Леонідівна отримувала свої меблі першою. Жінки не надто переживали щодо любові доти, доки зберігались правила ієрархії й закони капіталу.

Мені дзвонила моя дружина, пояснюючи: якщо я негайно не приїду, то навіть на нашому розлученні не буду присутній.

І я мовчки впрягався в піднімання чергового дивана, зробленого в дуже викривленому нашими реаліями стилі пізнього рококо, — Валера мав поганий смак не тільки на піджаки, машини а й, зрештою, на жінок. Дві офіційні, окрім однакових будинків, любили ще й позолоту, ліпнину з гіпсу в формі херувимів, столи, що їх підтримували ельфи з чотирьох боків, і пафосні, розшиті срібними й золотими нитками, дивани з димком Алжиру й мотивами «Тисячі й однієї ночі».

Після першої ж ходки Валера сказав: «Не, так не піде». Я закатав рукави й кинувся самотужки гвалтувати алжирський диван, але, виявилось, «не піде» — це «не піде». «Пацани, нада накатіть», — авторитарно заявив Валера. Йі невідворотно стало зрозуміло, що не бухать не виїде. Зі мною прощались всім років мого життя, перші мої спогади про найніжніший секс у підворотті, про відчайдушно відданий секс на кухні, про вірність і дружбу, про мрії так і прожити всі наступні роки свого життя, і я запивав їх мутним самогоном із так собі депутатом Валерою.

Наташа сказала мені: «А торшер?» Єдине, що я зміг, це зблванути її наостанок, оскалившись. Ну як вона могла буквально порухувати, скільки і які предмети з меблів ми занесли до Зої?

Цього вуликового колективного розуму я не міг збагнути. Жінки мені тепер здавались злом. Усі, включаючи й мою. Хіба я знав ту жінку, яка зараз про щось плакала в трубку? Я любив її... Я не любив її більше. І хто би любив після всього того, що було?

В самогонному угарі я ледь доїхав додому. Мене зустріли пси, два потужних азіати — білі алабаї з кавовими домашками кольору на вухах і мордах. Міка і Джагер гарцювали на подвір'ї. Я вивалився з машини, наче мішок із картоплею, і якось мене донесло до кухні. Кохана сиділа там, вона їла салат зі спаржі й білого аспарагуса. Завжди, коли вона хотіла мені показати, що я нікчема, вона готувала щось таке, що я й вивомити

не міг. На першому й останньому аборті вона приготувала каре ягняти під журавлиним соусом із карамелізованими яблуками й фуа-грою. Я добре запам'ятав назву страви, більше про дітей ми не говорили ніколи.

Я відправляв у напевне мій рот білий аспарагус, іноді відчуваючи, що він насправді десь поряд моєї щок, десь за її межами. Телефон розривали Зоя і Наташа, торшери, дивани, вбгті Валерою шкури кабанів — вони ділили все. Я не витримував, я написав, що їхній Валера — хуй і йобаний воділа, а вони — галімі кури, і нехай розбираються з ним, чого він там їм не додав. Але шанс примирення в цілковитій тиші, переповненій жуванням екзотичної трави під соусом бешамель, було назавжди втрачено. Й на підлогу понесли тарілки, красиві великі п'яскі тарілки, що їх дружина привезла на нашу п'яту річницю з Амстердама. Туди ж в уповільненій зйомці, на павзах і в рапіді, відправились фужери для вина, придбані на торішню річницю, — нічого особливого, Київський завод кришталю, але я особисто вірив, що то гірський кришталі і що його видобувають гноми. Гноми Карпатських гір, майже як дружини декабристів у глибині сибірських руд... Валера намагався мені дозвонитися, дружина продовжувала бити посуд і нищити наші подарунки одне одному. Я дивився на те все, як загнаний звір, у моїй голові пульсувало тільки одне питання: «І що далі?» Де він, той острівце надії й порятунку, де мене приймуть такого, який я є, обніжать, обмиють, зодягнуть у білу сорочку і вклядуть спати?

Я схопив Міка й вибиг із дому. Стояв непроглядний червень, з країв якого забута давнина суворого Кривою Рогу передавала мені привіт руками якоїсь козявки, що калатала у дзвінок про початок вересня. Була ніч. Тихо спали будинки обабіч вулиці, в них заколисаним сопіло чуже горе. Я більше не сподівався хай на чіс щастя, тож заспане горе вовтузилося по чужих ліжках красивих домів, майже замків. Потім гарні будівлі з білої цегли скінчилися, мені довелося звертати направо й відвідати завужені, запилені дороги призмкуватих, прибитих до землі будиночків. На їхніх відкритих кухнях, під навісами, сиділо по півсела й пило, понизивши голос, за здоров'я хазяїв, за те, щоб вулиця з великими будинками провалилась к усім чортам і щоб, так чи інак, усі повиздыхали. Я вів, майже гнав сніжно-білого Міка з обрізаними вухами, що надавало йому додаткової плюшевості й мімішності, дали до озера. Пес чув мою тривогу, мос невротичне, майже свербіжне бажання спокою, й рисюю несся до води, назустріч комашинню.

Дзеркальне озеро, по краях густо засіяне очеретом, що в ньому спали дикі качки, після десятої бралось чорною темрявою. Міка йшов поруч зі мною, не полишаючи, його собача турбота була такою ніжною і зворушливою. В чорноті ночі він пробрався крізь траву й гілля повалених бобрами дерев білою плямою. Стекта навколо озера провалювалася в густий ліс, що поночі ставав стіною з огризками зловісних контурів. Густа тиша раптом важкою ковдрою виала на озеро. Дорогу нам з Міком загороджували велетенські повалені дерева: «Бобри розбушувалися», — подумав я. І вирішив завтра на все забити й застрелити одного-двох гадів, щоб вони пішли собі на дно й перестали розводити й у так неспокійному світі хаос та анархію. Над центром озера вималювався напівцилий шербатий Місяць, його світло холерним сріблом заблякло на непорушному дзеркалі води. Міка підійняв лапу, щоб ступити своїм фірмовим нечутним кроком і закляк. Корені його обрізаних вух сполохнулися в бік озера, де я побачив на крихкому дощатому пірсі, що вів углиб води розбиті балки, контури рибалки. Рибалка сидів на пеньку й не рухався. Я потягнув Міка далі огинати озеро, в мокрій траві заспокоювати нерви, а потім зупинився й прислухався до тиші. Рибалка, здавалось, теж обернувся весь на слух і повів лівим боком у мою напрямку. Він наче витягнувся і склав лапки біля грудей. Я подумав: «Стоп, який рибалка об одинадцятій ночі?» Стиха потягнув на себе Міка й пішов до розбитого пірса. Рибалка заметушився, і шойно ми наосліп під розсіяним виколи-око природним освітленням холерного, з обличчям прищавого підлітка, Місяця вибрались на перші хиткі дошки, як рибалка згрупувався і з кінцями шубовань у воду. «Ей!» — кричав я. «Ей!» — відбілює від води й понеслося на той бік очеретів. «Шдо за...» — промиграв я вже собі під ніс і ледь не провалився ногою між дощок в озеро. Із відкритої по краях зеленою гуашшою води стирчали чи то чийсь руки, застигли в агонії заклику про допомогу, чи то корчі дерев, що їх погризли бобри. От кляті бобри, завтра конче треба буде пристрелити одного-двох.

Міка почав гавкати на березі й закликати мене повернутися з хиткої доріжки на звичну нормальну твердь. Пес крутив хвостом, згавкував, киваючи головою. Скільки разів я це бачив? Скільки разів я все це бачив? І все ж без вина й нанороботів. Я підійшов до кінця дерев'яної доріжки й сів собі на пеньок, що на ньому сидів рибалка. Міка заскавчав. Я озирнувся, пес ховав голову в лапи й вив. «Поганий знак», — подумав я і розвернувся до озера. Холод вогкими долинами взяв мене за плечі, потім приклав тильний бік долони до моєї футболки — уважай, що витер руки.

І безвітряної ночі з Місяцем, що те обличчя прищавого підлітка, я сиджу весь мокрий на пеньку й не могу поворухнутися. Плесо води магнетичне й невідворотне, як і все, що стається, завжди стається з нами. Раптом із кущів поряд мене виплила зграйка диких качок. У місячяному світлі їхній колір, як і колір всього тут — чорний; усе чорне на чорному в срібних обрисах. Призвичаївшись до темряви, я побачив, як кола на воді час від часу здригаються в епіцентрі виходу якоїсь великої тварини й, розходячись, збільшуються в

діаметрі та розчиняються в густій темряві. Щось вистрибнуло з води й так само непомітно в неї пішло. Пропливла водяна змія, виляючи плесом озера.

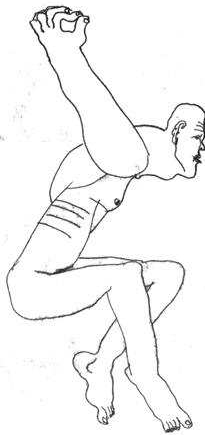
Мені було не дуже зручно сидіти, тож я оберся об свій хвіст.

По краях озера стояло ще чотири такі самі пірсики, тільки вони були зовсім перебиті, переламані, самі дошки, як столи, опиралися на воду в кінці неіснуючої доріжки. Покалічені ті доріжки замулились та поросли очеретом. На краю кожного пірса хтось сидів, спираючись на свого хвоста й метляючи ногами над водою. Я подумав, що це має бути так здорово — метляти ногами над водою, й собі заметляв і захіківав у дрібні лапки. Пригнічений смішок розійшовся по всьому озеру ланцюговою реакцією. Раптом я почув знайомий заплаканий жіночий голос за спиною: «Міка, Міка, де Володя?» Я миттю згрупувався, склавши лапки на грудях, і шубовснув у воду, відштовхуючись від пірса хвостом.

Сад на крові

Згризла всі руки. Почала з пальців, нігтів — і нема. Друкую самими опецьками, а скільки було крові, я вам скажу, стільки крові... Диван заляпало, підлогу заляпало, шпалери заляпало, кофтину заляпало, підборіддя червоне. Мама в дитинстві мазала пальці перцем, і тому пекло в роті. Буває, йду, плачу — питають: «Що дать, що купить? Ляльку, люльку, паровозик?» «Ні, — плачу, — води». Так дурили малу дитину. Ходила в самих трусах, пекли руки, надувався від води живіт. А чому? «А тому що нічого вже не поробиш», — каже гастроентеролог і показує свої шиті-перешиті руки. «Але ж там глисти», — протестуєш ти, оперуючи поверховими знаннями, які тягнуться за тобою невизначеного значення шельфом іще з дитячого садка. Глисти! — і тільки бамц по руках, бамц по губах. «Глисти!» — кажеш ти, кривлячись не згірш Гічкокового «психю». Гастроентеролог — славна жіночка років шістдесятя, яка виглядає років на п'ятдесят, але всім здається ще молодшою, бо шлунково-кишкова гігієна й новітня стафіло-стрепто-силіконо-палічка робить чудеса з організмами людей. «Які глисти!» — стоїш ти на своєму. Гастроентеролог усміхається, підморгує багатозначно, закидає до рота шойно відірваний, наче відлужаний, ніготь із пальця по центру й каже: «Глисти — то веселітня змова, глистів не існує, їх придумали масони». «Ага, масони, вже легше», — думаєш ти і йдеш, пригнічена новою інформацією, геть; несеш своє обважлине, безглистове й безпальцеве тіло крізь сніги, як бульдозер — навпростець, прям-прямо з Борщагівки на Тросцину. Не звертаючи, не зупиняючись, лишень борозна від тебе в снігові глибока і з космосу помітна.

А коли дійдеш додому й сядеш за посивілий монітор, жодна думка не встане між тобою і твоїми руками — тут тобі й гайки, тут тобі і гвинтики, й пісці, і хурма, й ондатра, і гробаний світ! Думаш: якщо стрінуться тобі на шляху жінконенависник чи феміністки, а чи ти, хто від феміністок потерпає, й протягнуть вони тобі свою руку як рівний рівному — не трепетне «цьом-цьом-цьом в усі щічки» й не всіх обійти, з усіма за руку потискатись, а тебе як і нема — стій, де стоїш, прикинись стіною, стань торшером, дарма, що голос маєш, тебе ж нема; а от протягнуть тобі руку як рівний рівному, що тоді скажеш? Глисти? Нерви? Собаки? Мої пальці зризли коти, коли я спала, і коли ви спали, коли всі спали, коли спали всі, окрім котів; і тоді кіт по котові на палець повилазили з-під ліжка, де вже он третій десяток років підло й підступно ховаються, і прилаштувалися кожен до свого пальчика, як казала колись мама, натягуючи рукавичку: кожен пальчик у свою хатку! Маноній білий котик до мизинчика, рудий хитрий до безіменного, сірий смугастий дворовий з очима, як у Нефертіті (одне є, друге вибили), до середнього, сіамське падло кавового помелу до вказівного й чорний із жовтими очима до останнього. Стали й, очі заплющивши від щастя, з'їли геть усе. Нема. От вам і мій опецьок — вияв поваги та найглибших симпатій — я вам, шановний пане, що потерпає від феміністок, глибоко симпатизую й приблизно так само глибоко співчуваю. А пан тільки дивиться на опецьки рукасті, а з виразу обличчя видно — думає про калік страждених, про безруких-безногих жінок із зав'язаними очима і в нашійниках із шипами всередину, і про те, як приємно попискують діти-інваліди, особливо жіночої статі, в якихось там шунських провінціях, на Уралі, близь Шанхая, в саморобних клініках Афганістану — не справжніх, а так. Це там, у світі нордичних і величних дів, які борються за кожні двері, що їх відчиняють собі самі, цьому потерпательно не зручно й тяжко дихати — його грудна клітина давно вже не така широка, як у розкачаних артемід з Нового світу, а його смокінг не такий вже й вишуканий порівняно зі смокінгами чоловіків, що не настільки перейняті фантазіями про інвалідів. Але тут мій опецьок вселяє у нього віру в силу добра й справедливості та у правдивість природного поділу на статі. Тож, щасливий, він затискає у свою ще доволі міцну п'ятірню все, що колись називалося мою рукою, і стискає її, тисне до втрати пульсу, свідомості — мого, звісно, пульсу й моєї свідомості. І по тому він піде до міліції шукати правди й справедливості на нашому континенті, а в проміжках шукатиме будинки розпусти й інвалідів.

А я все дивлюся на обрізані руки; як розбінтувати — то шмаття з м'яса, тоненька сіточка звисає з сумних опецьків, але надія є. Із самого центру п'яті витикаються маленькі зелені листочки — якщо гарно поливати й тримати їх усю зиму в теплі, то, може, на весну котрийсь із них та проросте зеленим буйством; і будуть мені руки-стебла або руки-бур'яни. І зеленим-зелено проростуть криваві обрубки, і завітнуть білими вишнями на квітень-травень, а в липні діти обірвуть мої руки, і стоятимуть голі осиротілі гілки. А потім вродять абрикоси, а за ними персики, базилік і шафран.

Бездня

Дороги, чимдалі від центру, все більше схожі на безкраї вибоїни Місяця. Все менше сіл, все більше — незаймані поля кукурудзи, засушене серпневим сонцем стебловиння. Саня мимрить щось про засуху, Саня вічно щось мимрить, рот у Санька не закривається. «Підар», — думас Валера і вгачує бус у пощерблений вигризенний асфальт. А іншого виходу й не було, з усього зла Валера вибирає найменше. Три хвилини наземної турбулентності — й голос Сані лунає протяжним гиканням. Саня хапається за поручні й на прямих руках тримає своє тіло з високим вмістом алкоголю й алкалоїдів, щоб не врізатися в лобове скло, не розім'яти об нього своє симпатичне — щодалі, то все більш, на думку Валери, — підарське обличчя.

— От ти так і не скажеш, нахуя мені тебе впали? — питає капітан центрального столичного відділку міліції Валера, міцно тримаючи під контролем величезне кермо, пластик якого ніби охайно виїдений по колу мишами.

— Я сікретний агєнт, буду виводити тебе на чисту воду, упиряка, — піддивас Саньок.

Дорога його вкачує, а дорога без дороги робить і Саню, і його натруджений вживанням алкоголю й наркотиків шлунок нестабільним, як Всесвіт у зародку.

— Підар ти, а не сікретний агєнт, от що я тобі скажу.

Валера мужньо кермує, тримає рамку непоборного героя доріг, потужний сукин син, тварюка й найкращий рекрут у столиці. Таких, як набирає Валера, не набирає новобранців ніхто, взагалі ніхто. Всі його хлопці — це відбиті манкурти, зловісні сичі і всі як один схожі на Валеру. Він ще з учебки знав одну необхідну річ — голова є найважливішим елементом окори, і все, що в ній було до служби, має зникнути, а все, що має бути в мента, — це солідарність із системою й непоборний послух. Він вибивав зі своїх хлопців всю пам'ять берцями, бив по голові, дубинками рахував ребра, підсаджував до справжніх злочинців — Валера, як ніхто, вмів і любив мучити людей.

— Шо тобі, Валера, ти мені скажи, зробили содоміти? — Саня в піввуса посміхається, а насправду от-от зблвоне й легені свої, і печінку.

— А людей, ти, сікретний агєнт, бив? — Валера дивиться в бік здичавілих полів кукурудзи, вони наче відстійна вода, що там могло завестись в обважнілих, вагітних маїсом волохатих качанах?...

— Не бив, — тихо бреше Саня, й тіні відразу прошмигують на його відходняками понівеченому обличчі.

І людей він бив, і жінок він бив, і песиків бив та принижував. А був Саня раніше помічником прокурора, це Валера знав напевно. Знав, яка кар'єра стрімка і швидка чекала на Саню в органах, з легкої руки його батька, а він стратив. Це Валера не вчився ніде, це Валеру з притулку взяли, дбайливо обробили чобітьми й прикладом, вклали в його сформоване почуття справедливості новий код так глибоко, що він став головним над усіма рекрутами й новачками в центральному відділенні внутрішніх військ. А більше капітана йому й не світило. І хоч на дім у приватному секторі столиці, на дачу в елітному поселенні за сто кілометрів від міста — на все вистачало Валери, бо все йому несли — то каменюки коксу, то чошки з грошима, — але не більше. Саня ж, за уваленнями Валери, міг стати прокурором області, міг стати прокурором якогось міста й крутити собі всім, заправляти й на хую вертїти все, що під ним, і вправно вертїтись на всьому, що було над.

З черговим печальним сюжетом на дорогах Саня витис усю швидкість і витис усю силу свою в поручень долонями, наче пілотував літровий «кавасакі ніндзя», а не своє потріпане тіло в бусі з підвищеною турбулентністю.

— Слухай, братішка, чи як там у вас заведено, а зупини, га? Будь другом, — Саньок, що його підганяла слабкість власної діафрагми, благав, пускаючи в хід усі залишки свого шарму.

— Ніякий я тобі не братішка, я тобі в атци гожусь, сопляк, тримайся, нам ще кілометрів двісті й ми на місці.

Саня взагалі-то і протримався б іще кілометрів з п'ятдесят-сто, а от за пропозиції двохсот він не стримався, він все сказав, чи то пак зблввав.

— Е! Е! Леший, ти шо твориш?! — кричав щосили Валера, наче міг своїм криком зупинити хвилеподібні спазми Саніного шлунка.

Санькове набрякле червоне лице запливало багрянцем, кров приливала йому до голови потужними тектонічними зсувами ізсердини його ества, природними поштовхами й катаклізмами. Зрештою, не так багато і їв він сьогодні, і в агонії порожнього стравоходу потекла у зворотному напрямку жовч, обпалюючи гортань молодого недопомічника прокурора.

Валера заходився нервово штовхати ногою Саню під бік, щоб бодай забити його в інший кінець кабіни, аби не заливало ні педали, ні новенькі Валерині туфлі.

— Е! — ще раз крикнув Валера, а коли кинув швидкий погляд на раніш порожню дорогу, то там по розбитому асфальту гнала з полів кукурудзи в поля кукурудзи зграйка дивних вовчат, натягуючи залізний трос попереk дороги.

Валера міг би заприсягтися, що бачив у них людські руки й ноги, якби тільки не вивертав так різко кермо й не давив так шалено на гальма. Чомусь, чи то від раптової з'яви вовчат, чи то від забльованого салону автобуса, але Валера геть втратив усі свої водійські навички та зміг хіба що завалити автобус у поле кукурудзи, вклавши його на бік.

Саня вивоз з автобуса першим і приклав до землі натруджену спазмами голову з набряклими синіми судинами на вибілених алкалоїдним отруєнням скронях. Він лежав і дякував Богові за те, що бловотні позиви припинились, він боявся поворухнутися, аби весь цей жах не почався знову. Навіть дихати Саня намагався зовсім трішки, щоб тільки ненароком не подразнити діафрагму, аби вона не взялася знову за старе й не включила потужний відсос жовчі й викид її назовні. Валера теж вибрався слідом за Санєю з автобуса майже неушкодженом — благо, він ніколи не пристібався і вважав людей, що користувалися пасками безпеки, смертниками.

В патлатих, наче ненависні Валері гіпі, космах кукурудзи зміїлись рухливі доріжки — так тікали в рослину безвість малі вочвата, тягнучи за собою, наче вужа, сталевий трос. Валера вихопив пістолета й почав стріляти в поля. Саню скрутило від громоподібних пострілів, він прикрив голову руками й став кричати: «Бідний, бідний Чиполіно!» і «А-а-а-а!» і «О-о-о-о!» — і струси в діафрагмі. «Паф! Піф! Знай наших, суча звірото! Йобані підараси!» — кричав Валера, содоміти таки не давали йому спокою. Нарешті у Валери закінчилися патрони, він стрибав у кукурудзі, наче кіт у високій траві, він кидався скаженим звірем то в один бік, то в другий, туманно тямлячи, де в цій зелено-жовтій висушеній безконечності схід, захід, північ чи південь. Голова крутилася у Валери, і йому хотілося кричати. Він вдихнув на повні груди, видихнув і зрозумів, що світ змінюється.

Ані моху на деревах, ані Сані, ані сонця вже не бачив бравий капітан міліції. Призахідне світло йому застилав піт, що стікав від серпеневої спеки в його очі. Валера напевно чув тваринне, псується скавчання після одного з пострілів, і от тепер побачив докази: кров на поламаною лапатою листі кукурудзи. Він вже фактично потопав у високих заростях стебел і, пускаючись у натруджений плав кролем, розгрівав кукурудзу руками. Валера йшов слідами крові, як умілий апачі, тримаючи ніс по вітру, й напоготові кинути в будь-яку хвилину на підстреленого звіра. Але тварина так і не з'явилася, далі, як і кров на листі, лишень густишало непероріджене стебловиння своєю майже бамбуковою твердістю і мангровою непрохідністю.

Валера озирнувся навсібіч і більше не знайшов нікого й нічого, лише маісова зелень збивала хвилі вітру, шурхотіла неприязно, змовницьки. Він фізично відчував розпач, розчарування, агресію та біль. Кров закипала в ньому, і він став кричати: «Саня! Саня!» І десь іздалеку почувалося ледь вловиме жалісliwe мимрення.

— Шо мичиш, мученік наука? — спитав заплений, брудний з поту, налиплиго пилу й землі Валера, обтираючи червоне обличчя рукавом і зблискуючи очима із зиницями по п'ять копійок.

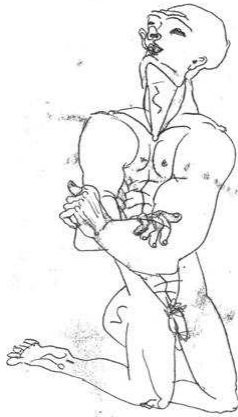
— Остав мене, камад, тут, рятуйся сам, — скавчав Саня, з рота якого витікала слина, змішуючись із жовчю.

— Вставай, агєнт, у нас розіобаний автобус, — пнув камад Саню під ребра заплієною туфлею.

Валера йшов згризеним асфальтним бездоріжжям швидко і впевнено, приховуючи біль у стегні, на яке шльопнувся при завалюванні автобуса. Він уявляв себе ветераном війни, героєм. Що довше він шов, то більше фантомних медалей з'являлося в нього на грудях, а в скронях відбивалося глухим забомом ізсереди стегна: «За Родіну, за Сталіна!» Раптові фантазії Валери збуджували в ньому патетичний піднесений стан, замість кукурудзи йому салютували сотні тисяч із бісними очима та гострими вилицями на військовому параді в тугому обрамленні танків, «тополів» та «іскандерів». «Ура!» — майже прокричав від болю в стегні Валера. За ним плівся, зігнувшись навпіл, Саня й підкривував, як міг: «Ура! Ура! Ура!» — й підтримував, як міг, хворобливі фантазії старшого товариша. «Не пидзи тут», — визвірився Валера, розуміючи, що каліка-наркоман псеу весь пафос його сліз. «Негідників не беруть не тільки в космонавти, а й на паради, пшов вон від моєї слави!» — хотів завити Валера. Але не було ніякої слави, тільки розбиті, розкурочені дороги й покинуті поля кукурудзи.

На п'ятому кілометрі спортивного кроку парадно-уявного маршу інвалідів перед затуманені погляди Валери й Санька випіруні дороговказ — село Безодня 3 км. Саня нічого того не побачив, бо волікса за Валерою, не піднімаючи ні голови, ні, в принципі, чого іншого. Перед ним усе проносились образи з минулого, тасуючись із пощербленим сірим асфальтом — бетон і кров замішувались у розквашене обличчя п'янички, якого библи колеги-міліціонери з відділку, і якого бив Саня. Бив, а точніше, добивав під гавкіт колег, двох безбеліх хлопаків з периферії. Саня м'яв м'яке лице п'яного діда, замазаного з підборіддя до сивини синьою фарбою в ніч із 31 жовтня на 1 листопада, а дідок тільки й повторював: «Вони пшикали мені в обличчя фарбу, не бийте мене! Ну не бийте! Учитель історії!» — він кричав таким синім своїм, полущеним ротом. Але Саня не спинявся. І саме таким безбожним гвінкомом він подобався своєму батькові.

Тим часом із посинілого обличчя крізь асфальт — бозна-де між полів кукурудзи — на Саню дивився спокійним прямим поглядом Леонід Анатолійович. І Сані не спало на думку нічого іншого, як сказати: «Я ж допоміг тобі, суча ти така».

«От що за блядська країна — то Неграші, то Нерадівка, то Плачівка, то Безодня, мать його так. Хто так називає села? Покажіть мені цих підарасів!» — Валера й напівживий Саня стояли перед будинком сільради на круглому майдані, що від нього далекі вгору зміїлися полушені дороги. Будинки потопали в печальній серпневій зелені, яка передбачала близьке завершення чергового циклу життя. По центру стояла бордова прямокутна неоковирна будівля — нічого в ній не було ні красивого, ні гармонійного, лише білий кант по периметру входу, а двійко білих колон вливали в бідність архітектури трохи давньогрецької величі. Але буквально ледь-ледь. Справа був клуб, зліва стояло щось квадратне — чи то сарай, чи то будка дільничного. По дорозі на площу Валера розпізнав кілька магазинів — з амбіційною назвою «Лідер» та менш амбіційного, але ближчого «до народу» — «Кошика». Ще по дорозі біля «Лідера» причаївся гендель «Кафе-Бар». А перед ним була автобусна зупинка. Словом, все, як у людей, і нічого таки дивного. От тільки де в цьому селі Безодня були бодай якісь люди? Валера розирнувся в усмічку і почув, як на все село мертвотним шепотом шелестить листя в кронах дерев.

Саньок приліг на газон і спромігся сказати лишень: «Атець, остав мене тут і принеси води», — і вирубився в неспокійний жовто-зелено-сірий сон, майже кольору власного обличчя. Копняка під дих Сані за «принеси води» Валера вирішив приборегти до того часу, коли колега й соратник повернеться до тьми.

У сільраді було порожньо, кабінети відчинені. За столом секретаря в приймальні Голови лежала купа паперу, а на краях нижніх папірців осів вже пил сірими волохатими клаптями. Спекса розпирала простору приймальною — вікна з білими тюлями й жовтими шторами, більше схожими на рушники, були закупорені. Валера не витримав і ввімкнув рудий вентилятор, що вмить надирчав на Валеру осілої на його крилах пилюки, а потім погнав, заперечно хитаючи головою, гаряче солодкувато-прогниле повітря.

В кабінеті Голови сільраді було так само порожньо й так само безлюдно запилено. Останні записи на папірцях датувалися літом минулого року. «Серпень-серпень, серпень-хуерпень», — подумав Валера й хитрувало посміхнувся. В непергородному календарі з тракторами й житом виділилося кілька обведених дат, підписаних якимись масними шифрами. У минулорічних планах Голови на наступний тиждень було Свято врожаю.

У сараї дільничного виглядало все майже так само безлюдно, безповітряно й бездушно. Що, на перший же погляд, здивувало Валеру, то це запис на шість міліціонерів у робочих списках. Вже було дивно, що в такій безлюдній географії є дільничний. У селах подібного значення, тобто ніякого значення, жодного міліціонера — йдіть собі, будь ласка, як у вас підпал, убивство чи корову хто вкрав, до сусіднього адмінцентру, а тут «нічого рзводити владсть». І раптом аж шестеро, із табельною зброяю, і жодного на місці при виконанні службових обов'язків, судячи із записів, дець п'яос мінус вже також із рік.

Валера стурбовано оглядав дільницю. Ні в шафах, ні в кімнатах зброї не було, не було ані ножів, ані палиць. По вицвілих блакитних коридорах, встелених червоним здутим лінолеумом, лампи не горіли, було

темно й понуро. Валера помітив сходи до підвалу, притрушені білим крейдяним пилом, і повільно попрямував туди. Але раптом двері дільниці відчинилися й зачинилися, і десь у кінці коридору хтось човгнучи притишеним кроком попрямував до кабінету дільничного. Валера розвернувся повільно, безшумно, як довгоногий гепард, і так само довгоногогепардово, амортизуючи будь-який можливий скрип-звук, присівши в колінах, підкрався до відчинених дверей дільничного.

У шпарину між дверима й стіною Валера бачив стола, заваленого папірцями. Біля столу вовтузився чоловічок-підвинок у болотяних штаних і в синій тенісці, підстрибнутий на грудях, що ніби піднімала під пахви чоловічка, змушуючи тягнути його плечі до вух. Чоловічок хоч і був пригнічений долею і, вочевидь, іншими людьми, але справляв враження маленького хазяїна. Він фактично хазяїнував за столом дільничного і щось наслідував. Валера відчув своїм гепардовим чуттям, що створіння перед ним було безнадійно безпечно, і вже не шифруючись зайшов у двері. «Ти, гнида, ваще хт...» — не встиг він закінчити свою першу привітальну фразу, як чоловічок заверещав, піднявши руки до вух і притиснувши лікті до тіла. Він носився з боку в бік, не перестаючи кричати. Валера миттєво вихопив пістолета і все намагався тримати підсвинка на мушці. Але в'юнкій чоловічок продовжував метушитися й, облетявши Валеру, промайнув повз нього й вибіг. Валера погнався слідом і на безлюдній вулиці вистрелив у повітря зі словами: «Стій, бо вб'ю!» Підсвінок зупинився й почав кусати руки, викрикуючи хоч би щось зрозуміле, і звучало воно як: «Тепер усі знатимуть! Тепер усі знатимуть!»

Санкові снилося, що в нього стріляв Леонід Анатолійович, стріляв і врешті вистрелив, і Саня здригнувся, розплющив очі й дуже пошкодував, що розплющив. Недалеко перед ним стояв Валера, тримаючи на мушці якогось боягузливого вихідця з клерків, що лопотів щось незв'язне й, мабуть, навіть надув собі в штани зі страху. А до майдану поступово стали сходитися люди. Саня зрозумів, що денне світло йому не товариш і знову відправився до країни своїх страшних снів.

— Геночка, то ти живий-здоровий? — спитала сухорлява жінка за хустиною на голові та чорними набряклими колами під очима.

Геночка не дуже був радий жінці. Вона підійшла ще ближче до Валери й зупинилася.

— А ви наш новий учасковий? Я Вера Павлана.

Червона сукня в білу крапочку була на Веру Павлану надто широкою, доводилося її туго зав'язувати на талії тоненькою стрічкою, передавлена ж стрічкою сукня бралася вайлуватими зморшками.

Валера збрів не опускав, а з найближчих будинків, з порослих високою травою, деревами й кущами дворів, звідусіль стікалися люди. Чоловіки й жінки йшли боязко, озиралися, зрідка вітаючись одне з одним. «А де ваш попередній учасковий, Вера Павлана?» — Валера сунувся, Валері, в принципі, не завадив би зараз напарник, але напарник відсипав свій хмурий трип на газоні перед сільрадою й спостерігав, як уві сні Шива перегризає горло Ганеші. Кризь сон він щось скрикував, махав руками в повітрі, вболівав за слона й здригався. Тобто в звірському відстрілі однієї половини села й побитті іншої Саня взяти участі не міг. А якщо розраховувати цей суперпілан на одного Валеру, то миттєво з'являються діри в стратегії.

— Де ваша міліція? Де голова сільради? Я маю вказівки з центру до виконання!

— То вас прислали сюди зі столиці? — худорлява Вера Павлана мироточила романтичними інтонаціями й характерним зблиском в очах, наче вже завтра, вслід за двома брудними й незрозумілими ментами, до села придуть фури із сукнями й капелюшками за найновішими лекалами останніх модників зі світу моди, як у жінок генералів.

Валера не витримав і вистрелив у повітря ще раз.

— Шо, блядь, не ясно в двох простих запитальних реченнях? Де, блядь, на хуй ділася ваша міліція і де, мать його так, Голова сільради?!

Люди присіли навшипиньки нічма у пилом вкриту землю й стали прислухатися, як зайчики, до Валериного голосу. В цей момент Гена, про якого вже майже всі забули, раптом зірвався й побіг. Швидко побіг десь угору в напрямку зарослих здичавілих дворів, розриваючи руками повітря. Але добігти Гена не встиг. Так само раптово височив із сусіднього двору якийсь хлопака й, схопивши Гену за шию, став його душити. Хлопака кричав високим непримемним голосом:

— Генку! Генку поймав!

Гена плакав, селяни сиділи нищечком, як мишки, — як мишки тихо, як мишки в траві й землі — зрештою, і передавав їх хотілось, як мишкок поганих. Валера націлю на хлопаку пістолет і став кричати:

— Ану, молокосос, ану кажи, де менти поділись?! Бо вб'ю тебе, точно вб'ю.

Хлопака продовжував стискати й трохи надавлювати всією своєю вагою на Гену, наче хотів сісти йому на голову, й залементував:

— Дядя, дядя, не стріляйте! Нема ментів, дядя, рік як ушли...

— І Голова сільради, і взагалі все начальство, ми не раз телеграфували про це неподобство в столицю, але майже рік ми не маємо ніякої відповіді, — перебив хлопаку поважний чоловік.

Валера різко перевів пістолета на нього. Це був показний чоловік гарного здоров'я, років сорока, з якимось поміщицьким душком у поставі та в манері. Щойно Валера перевів увагу, як Гену затягнув до зелених кущів хлопака, наче страшна велетенська анаконда всмоктала свою жертву в хащі джунглів. Валера тільки і встиг стрелити в той бік. А чоловік із поміщицьким душком попросив цього більше не робити — вони самі розберуться.

Вера Павлана намагалась чоловікові усміхатися привітно, а всі решта опускали очі, видно було, що його тут боялися й не любили.

— Звіть мене Федором. Просто. Я зайвої церемоніальності не люблю, — а весь його вигляд і постава говорили, що любить і підтримує й нікому спуску не дає.

— Федя, там, за селом, перевернувся наш автобус, і нам потрібні ваші руки, щоб його підняти та поїхати собі далі. Ти мене, Федя, добре розумієш? Чи будемо застосовувати насильство?

Федір, звіть мене просто Федір, — сухо повторив чоловік.

Судачи з хитрого блиску в його очах, він добре все розумів і не збирався сперечатися з представниками влади й закону. І враз з обох боків було досягнуто згоди й нейтралітету, Федір покликав якогось Єгорку. Із зелених й пошарпаних парканів моментально вискочив той самий хлопака, що тільки-но душив Генку, тільки погляд у нього був тепер сп'янілий і здичавілий одночасно. Одурачений Єгорка свиснув, і ще троє таких самих, як він, повистрибували із зелених безодень. Вони тлумачами підняли ще чотирьох вайлуватих селян, заплісаних ваньок-встаньок із розкуйовдженими бородами й вусами, і погнали їх за Валерою, в бік автобуса.

Охороняти ж Санька Федір поставив Веру Павлану. Саня чув, як біля нього хтось сів. Хтось м'який поклав його голову собі на коліна, якась жінка пестила його стомлену натружену ненависною реальністю й тяжкими снами голову й несла якусь маячню. Серед потоку ніжностей Вери Павлани — крізь водяну субстанцію, що затуманила всі п'ять його органів сприйняття — Саня розчув: «милий хлопчик» і «які в тебе довгі пальці», і «смачний милий хлопчик, зовсім дитя». Сані здалося, що його пальці потрапили в липкий кисіль, наче він маленьким бігає по літній кухні у баби в безкраїх степах Херсонщини і стромляє пальці в кожну склянку киселю. Але кисіль не такий холодний, як завжди, а теплий, липкий, прозорий, з неприємним запахом. Потім спідниця баби підійшла до маленького Сані, взяла його закиселену руку, зазунула собі між ніг і стала заштовхувати в упріле волохате проміжжя дрібні пальці дитини.

Саня нервово скидав голову то вліво, то вправо, а Вера Павлана тільки повторювала утробним низьким голосом, важко дихаючи: «Такий смачний хлопчик, мій хороший».

Валера стояв біля автобуса й дивився на нього. Троє Єгорчиних пацанів попіднімали шарфи й позакривали собі носи й роти. Селяни ж, як неучений бозкий набрид, товклися біля дороги й трималися посередині асфальту. Єгорка жбурнув Валері брудну ганчірку.

— А то нашо? — хмикнув Валера.

— А то вдінь! Поля заражені. Бачиш, он трясуться, як собаки, — кинув головою Єгорка в бік селян.

— Скотина, — продовжив він гидливо й сплюнув убик.

Валера нічого не розумів, але про всяк випадок закрив рота ганчіркою і став вдихати через неї повітря з домішками випарів мазуту, пилу та фекалій. Фільтр був не ідеальний, але попередній досвід бігання в цьому полі підказував Валері, що краще так, ніж без.

Єгорчині посіпаки керували процесом. Робочою силою виступали селяни, бездумною і безпомічною. Їхні волячі інстинкти змогли їх навіть загнати в поле кукурудзи, пригнічуючи інстинкт самозбереження й страх смерті. Селяни тягли перевернутий автобус на себе джгутами, а бандитського вигляду посіпаки штовхали його з іншого боку. На раз-два-три-десять автобус підняли, й селяни миттю вистригнули знову на середину дороги. Щасливий Валера всіяв на свій кермувальний трон, завів агрегата й не почув абсолютно нічого. Пустота, як і ніч, нависала над полями червоно-чорним сонцем.

Селяни не витримали й кинулись бігти назад до села. Єгорка мстиво дивився їм услід.

— Темніє, — зрезюмував він, жмураючи дрібні оченята і так випираючи і так виперте вперед підборіддя. Посіпаки збиралися шеренгою йти за Єгоркою.

— Е! Ви куди? — закричав Валера. — Тут нема двигуна!

— Є двигун, нема двигуна, — знизав плечима Єгорка, — а в нас іще робота є. Ти нас, атец, завтра смикни, а краще ставай нашим новим участковим, а то несла вже цих хнєрстій обувать.

Єгорка сказав і безапеляційно повів свій клин журавлів у небо, а точніше, в розлогу, масну темніє зелені. Хлопці наче розсмокталися в просторі, й Валера реально відчув, що треба терміново пришвидшитись і повертатися назад до села.

На майдані перед сільрадою вже нікого не було. Валера почав переживати й вдівлятися в сіруваті промені догорі, що простяглися від сільради в усі боки. На одному з променів він угледів дебелу чоловічу фігуру й фігурку помешку, можливо, підлітка чи дитини, які тягли на собі, швидше за все, Санька.